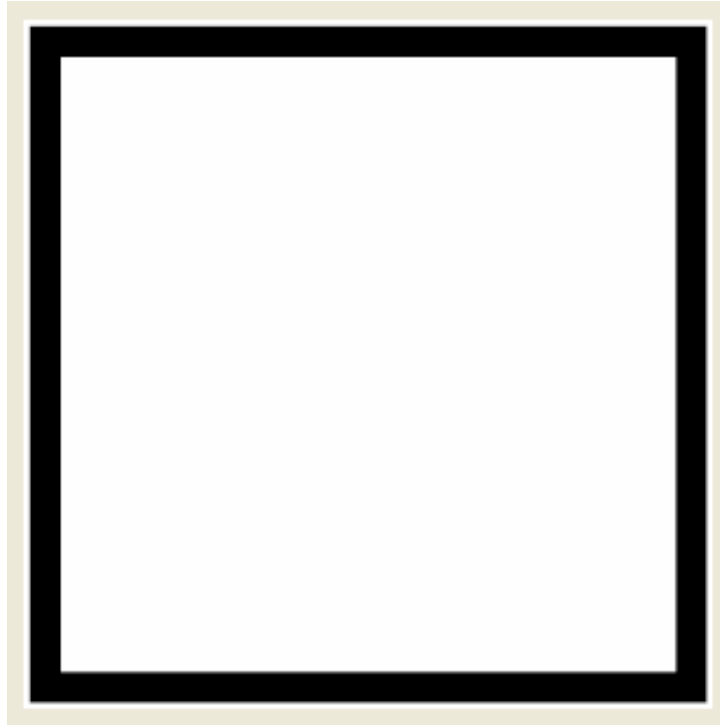

ĐỌC IM LẶNG, NHƯ LỜI CHIA TAY CỦA CAO HUY THUẦN

ĐỖ HỒNG NGỌC

Anh Cao Huy Thuần gọi tôi tập IM LẶNG, NHƯ LỜI CHIA TAY ... dặn để đọc mấy ngày Tết. Tôi nghĩ: chắc là Im Lặng thờ dài... đây rồi! “Tôi đang lắng nghe tôi đang lắng nghe im lặng đời mình” (TCS)? Nhưng không. CHT không thờ dài! Anh nói về “thiên liêng” về “chia tay mà không biệt ly của cánh hoa rơi”...

Bồng đưa bé mới sanh đỏ hồng trên tay mà không thấy “thiên liêng” sao? Đưa bé bông nõn miệng cười không vì đâu cả mà không thấy “thiên liêng” sao?... Người bạn, kêu sáng Mừng Một Tết chợt thấy “thiên liêng”? Lạ quá. Thiên liêng đến từ đâu? Thì đến từ thiên liêng chớ từ đâu nữa! Từ cái nõn miệng cười của đất trời, từ cái đất nước gió lửa run rẩy trong ta vì già nua giữa ngày Mừng Một Tết chớ đâu nữa!

Họa sĩ Poussin (1594-1665), bàn tay run rẩy bệnh hoạn không chịu nghe lời ông nữa, ông phải từ giả bút màu với nỗi buồn chán... Nhưng, bất ngờ, những bức tranh run rẩy của ông về sau được giới phê bình tán thưởng hơn bao giờ hết. Họ phát hiện ra rằng “không phải tay họa sĩ run mà là thời gian run”.

Còn họa sĩ Cézanne (1839-1906) viết “Tôi già và bệnh, nhưng tôi thề sẽ chết trong khi vẽ...”. Danh họa Nhật, Hokusai nói từ năm 73 tuổi mới hiểu cấu trúc của thiên nhiên, bởi vậy, 80 ông sẽ, 90, 100, 110... ông sẽ...

Để rồi cuối cùng, Cao Huy Thuần và người bạn đồng ý “ly cà phê buổi sáng là thiêng liêng”, “cái má núm đồng tiền là thiêng liêng”, “cái răng khểnh là thiêng liêng”... Ôi chao!

Phật dạy có bốn thứ Ma thân thiết với ta. Phiền não ma, Ngũ âm ma, Thiên ma, Tử ma. **Tử ma** chính là “thị giả” của ta, gần gũi ta và giúp đỡ ta, gắn với ta từ trong trứng nước. Tưởng là kẻ xấu mà không, hấn rất tử tế, luôn nhắc ta từng chút, nhờ vậy mà ta tránh biết bao tai ương, khổ nạn.

Nhìn lại, có hay không có tái sinh? Có hay không có “kiếp” sau? Có lần khi trò chuyện với Ni sư Trí Hải tôi hỏi một kiếp dài khoảng chừng 10 phút không cô? Cô cười, không trả lời. Có lẽ cô muốn nói... một kiếp dài cỡ một sát-na!

Thầy Tuệ Sỹ trong cuốn Tổng Quan về Nghiệp viết: Có hay không có Nghiệp? Có hay không có Tự ngã? Có hay không có Thời gian?...

Nghiệp, là kinh nghiệm được tích lũy và tồn tại trong nhiều đời sống. Không có thời gian, không có ký ức thì lấy đâu cho nghiệp vận hành, tạo tác, lưu trữ, lưu xuất, dị thực, nhân quả? (Tuệ Sỹ)

Có thực không có nhiều đời sống? Một đời trước và đời sau – những đời sau- để cho ký ức gọi lại, nhân quả. Bằng chứng đâu?

Nhưng, nếu hỏi tôi tin không? Tôi tin. Tại sao tin? Không biết! Phải chăng, thỉnh thoảng ta gặp một người nào đó thấy như đã từng hẹn nhau từ muôn kiếp trước, hay một nơi chốn nào đó thấy như về mái nhà xưa?

Ký ức được lưu trữ ở đâu để tạo thành Nghiệp mà truyền đi? Khoa học não bộ trả lời: ở hippocampus (hồi hải mã) trong não. Thế nhưng, khi thân này tan rã, hippocampus và toàn bộ thể viền của não bộ cũng không còn, ký ức được tàng trữ trong thân vật lý này cũng biến mất theo. Phải chăng “ngoài cơ chế vật lý của ký ức, còn có sự tham gia của một yếu tố phi vật chất, không nhất thiết là ý thức, để lấy đó làm cơ sở tiếp cận đến vấn đề nghiệp tích lũy, cho đến trong đời sau được xử lý để cho quả dị thực của nó”? (Tuệ Sỹ).

Đức Phật dạy: **Có nghiệp được tạo tác, có quả dị thực được lãnh thọ, nhưng không có người tạo tác, không có người lãnh thọ.**

Nhà khoa học cũng bảo: “Có design nhưng không có designer”. Nhưng sao chim bồ câu thì cứ bay ngàn dặm về đưa thư, cá hồi cứ bốn năm lại quay về chốn cũ để sinh đẻ rồi chết? Ngày nay, sinh vật từ hạt đậu đến chuột bọ, khỉ vượn... cũng được can thiệp vào gene để tạo ra những “dị thực” những “quả” bất ngờ, gọi là transgenic.

“Je pense, donc je suis – Tôi tư duy, nên tôi tồn tại” (Descartes). Vậy tôi không tư duy, thì không... có tôi? Phải chăng “vô niệm” thì vô ngã? Trong Tam muội Phổ Hiền (Samadhi) thì quả thấy vô ngã khi tan biến vào vô tướng của Như Lai tạng đó thôi. Cho nên nhìn mọi sự vật bằng cái nhìn Như Thực, cái nhìn “thật

tướng vô tướng” thì chân không mà diệu hữu. Từ đó mà lý vô ngại, sự vô ngại, sự sự vô ngại vậy.

Ta cũng có thể bắt chước Descartes nói: “Tôi thờ, vậy có tôi”. Nghĩa là nếu tôi không thờ thì không có tôi. Nhưng cái thời tôi còn trong bụng mẹ, tôi cũng không thờ mà vẫn có tôi đó thôi. Từ đó, suy ra rằng cái thời tôi... hết thờ, ngừng thờ, thì tôi vẫn còn đó chứ, sao không? Tôi lúc đó trở lại trong bào thai Mẹ (bào thai Như Lai) chứ? Tôi mới phải mang nghiệp theo để trả quả chứ? ...

Tuệ Sỹ nói: Tồn tại trong quá khứ và vị lai là những thực thể vi tế, ẩn áo, không phải tri giác thường nghiệm mà có thể bắt nắm được.

Ta biết ngày nay, thời gian sẽ chảy chậm trong con tàu vũ trụ chạy nhanh. Với một vận tốc nào đó thời gian đứng lại. Cho nên Từ Thức lạc động Thiên thai là chuyện có thực.

Im lặng bông hoa nở. Im lặng bông hoa tàn. Hoa rụng, nhưng mỗi cánh hoa rơi, bao nhiêu chân bướm vẫn còn lưu dấu... Đây là cách chia tay mà không biệt ly? (Im Lặng). Rồi Cao Huy Thuần dẫn bài thơ Feuille morte (lá chết) của Hermann Hess, tác giả Siddhartha (Câu chuyện dòng sông, Phùng Khánh, Phùng Thăng dịch, Saigon 1966). Anh “phát hiện” một điều thú vị: ngôn ngữ Việt không ai nói “lá chết” mà nói “lá khô”, “lá rụng”. Quét lá rụng, quét lá khô, không ai nói quét lá chết như ngôn ngữ Pháp, Đức. Bởi vì, lá không bao giờ chết. Nó khô, nó rụng, rồi nó tái sinh thành lá búp lá non (Im Lặng).

“Chân lý” ấy do hai con sên của nhà thơ Jacques Prévert trên đường đi dự đám tang một chiếc lá chết, tựa là: “Bài ca hai con sên đi dự đám tang”.

Hai con sên đi đưa
Đám tang chiếc lá chết
Hai cái vỏ thì đen
Hai sừng băng trắng hết...

Hỡi ôi khi chúng đến
Mùa xuân đã đến rồi
Bao nhiêu lá chết xong
Tất cả đều lại sống

Hai bạn sên chúng ta
Ôi buồn ôi thất vọng...
Rồi hai chú sên rủ nhau đi Paris chơi! Mùa hè đã lại đến. Nắng đã rực vàng, tưng bừng ca hát khắp nơi.

Hai chú sên trở về
Với xiết bao cảm xúc
Lòng tràn ngập hân hoan
Và vô biên hạnh phúc...

Ôi, làm sao hai chú sên đi dự đám tang chiếc lá chết buồn xo giữa mùa thu... mà nay lòng lại tràn đầy hân hoan, hạnh phúc? Ấy bởi vì chúng là sên. Chúng “bò như sên”! Bò hết cả mùa đông, chưa kịp đến nơi mà xuân đã về rồi! “Bao nhiêu lá chết xong/ Tất cả đều lại sống...”.

Tiền mùa thu thì gặp mùa xuân. Tiền cai chết thì gặp cái sống. Tiền ảm đạm thì gặp tung bừng. Hai con sên chia tay mà chẳng biết biệt ly là gì! (Im Lặng)

Cao Huy Thuần nói nhỏ: “chẳng có cả khái niệm”. Phải, chúng chẳng có cả khái niệm. Dĩ nhiên, Cao Huy Thuần đang nói về Kim Cang đó! Khi ta mà biết sống “ly niệm”, khi ta không còn bám chấp vào khái niệm... thì “trí bất đắc hữu vô”, thông dong, tự tại.

Nhớ Huy Cận xưa có 2 câu thơ: Hạnh phúc rất đơn sơ/ Nhịp đời xin bước chậm...

Bước chậm. Chậm như sên càng tốt. Cái tội nghiệp của thời đại này là cái gì cũng tốc độ. Già cũng tốc độ. Để chỉ kịp khi “nhìn lại mình đời đã xanh rêu” (TCS).

Hình như có một nhà văn Pháp nào đó nói về chuyện đi bộ (promenade): đi không phải để đến, đi lang thang, dừng lại chỗ này chỗ nọ, ngắm hạt sương mai lấp lánh, nghe tiếng chim hót líu lo, tiếng đế mèn đang gọi người yêu, những cọng cỏ non vươn mình dưới nắng sớm... Thiệt khác với...Marathon!

Anh Cao Huy Thuần thân mến, nếu thỉnh thoảng ta mà vào được Tam muội Phổ Hiền, thì ta cũng có thể nhận ra cái “thiên liêng” đó anh à, cái thiên liêng từ “vô tướng” - trong Như Lai tạng - bỗng “hiện tướng”... đùa vui giữa chốn Ta-bà đó thôi.

Trước mắt, hãy nhấp một ly cà phê thiên liêng buổi sáng đã nhé.

Năm mới. Tháng Giêng. Mồng Một Tết.
Còn nguyên vẹn cả một mùa Xuân...
(Nguyễn Bính).

Đỗ Hồng Ngọc

(28 Tết Quý Mão, 3023)